

Asia: VN/33682/2025

Lausuntopyyntö luonnoksista työsuojelun ammattipätevyyksiä koskeviksi asetusmuutoksiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Rakennuskonepäälliköt ry:n lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Asia: Lausuntopyyntö koskien nosturinkuljettajien ammattipätevyysvaatimuksia koskevien valtioneuvoston asetusten muutoksia

Viite: STM167:00/2025, VN/33682/2025

Lausunnonantaja: Rakennuskonepäälliköt ry

Yleistä

Rakennuskonepäälliköt ry pitää sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemaa kokonaisuutta, joka koskee nosturinkuljettajien ammattipätevyysvaatimusten täsmentämistä valtioneuvoston asetuksilla, kokonaisuutena perusteltuna. On myönteistä, että asetustasolla vaadittava ammattipätevyys kytketään selkeästi ammatillisiin tutkintoihin ja niiden tutkinnon osiin. Tämä tukee työturvallisuutta, sääntelyn ennakoitavuutta ja koulutusjärjestelmän johdonmukaista kehittämistä rakennusosalalla.

Rakennuskonepäälliköt ry:n Torninosturitoimikunta on käsitellyt asiaa asiantuntijanäkökulmasta. Tarkastelussa on kiinnitetty erityistä huomiota:

- Opetushallituksessa valmisteilla olevaan talonrakennusalan ammattitutkinnon Linkkunosturin kuljetus -tutkinnon osaan siltä osin kuin sitä on tarkoitus käyttää ammattipätevyyden perusteena, sekä
- niin sanottujen mobiilitorninostureiden asemaan ja luokitteluun suhteessa torninostureihin.

Linkkunosturin kuljetus -tutkinnon osa sisältyy Opetushallituksessa valmisteilla oleviin talonrakennusalan ammattitutkinnon uusiin perusteisiin, joiden on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2026. Kyseinen tutkinnon osa ei ole vielä voimassa. Lausunnon kohteena olevien asetusehdotusten on tarkoitus tulla voimaan samassa aikataulussa.

Linkkunosturin kuljetus -tutkinnon osa osana pätevyysjärjestelmää

Rakennuskonepäälliköt ry pitää tarkoituksenmukaisena, että Linkkunosturin kuljetus -tutkinnon osa muodostaa vaihtoehtoisen pätevyysreitit maasta ohjattavan nosturin kuljettamiseen niille henkilöille, joilla ei ole torninosturinkuljettajan ammattipätevyyttä. Samalla on johdonmukaista, että torninosturinkuljettajan ammattipätevyys säilyy riittävänä myös linkkunosturin kuljettamiseen.

Linkkunosturin kuljetus -tutkinnon osan on perusteltua antaa oikeus kuljettaa maasta ajettavaa torninosturia, jonka kuormamomentti on enintään 130 tonnimetriä. Tämä tukee sääntelyn selkeyttä ja vastaa markkinoilla olevia maasta ajettavia torninosturityyppejä.

Nykyisessä sääntelyrakenteessa torninostureita koskeva kuormamomenttiraja ei tee eroa ylhäältä ajettavien torninostureiden ja maasta käsin ohjattavien torninostureiden välillä, vaikka niiden käyttöympäristöt ja riskiprofiilit poikkeavat toisistaan. Maasta ohjattavan torninosturin erottaminen omaksi, rajatuksi kategoriakseen tukee asetuksen tavoitteita selkeyttää ammattipätevyysvaatimuksia ja parantaa sääntelyn kohdentumista.

Verrattaessa edellä mainittujen Linkkunosturien käyttöä Suomessa muihin Euroopan unionin maihin voidaan todeta, että nykyinen suomalainen käytäntö altistaa rakennustyömaiden henkilöstön vakaville työturvallisuusriskeille, kuten kompurointi, raajarikot, vartalon jäsenten kulumat sekä väsyminen aiheuttaen tarkkaavaisuuden puutetta. Monissa Euroopan unionin maissa Linkkunosturit ovat jo pitkään olleet työmailla, niin rakennus- kuin infrakohteissa, apuvälineitä nostoissa, aina valmiina työntekijöiden suorittaessa haalaus- ja nostosuoritteita. Verrokkimaissa Linkkunostureilla nostetaan laudoitus-, raudoitus, betonointi- ja muuta rakennusmateriaalia työkohteeseen, Suomessa timpurit, raudoittajat, muottien rakentajat haalaavat käsin kantaen näitä kolleja niin infratyömaiden siltojen luiskissa kuin rakennuskohteiden, kuten perustukset, montuissa jne. Mielestämme on työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin sekä rakennusalan tuottavuuden kannalta erityisen tärkeää, että Suomessa otetaan tekniikan kehittyessä sitä huolellisesti arvioiden ja perustellen käyttöön. Tekniikka, myös nostimet, kehittyvät jatkuvasti. Uusia, turvallisia ja kustannustehokkaita koneita kehitetään niin Suomessa kuin muualla, jotta edellä mainitut puutteet ja vaarat riskeineen voidaan kitkeä pois.

Perustelut maasta käsin ajettavaa torninosturia koskevalle ratkaisulle

1. Työturvallisuus ja riskien hallinta

Maasta ohjattavien torninosturien kuljettamiseen liittyvät työturvallisuusriskit poikkeavat osin ylhäältä ajettavien torninostureiden riskeistä. Näitä nostureita käytetään maasta käsin kauko-ohjaimella, jolloin kuljettaja liikkuu nosturin toiminta-alueella kulloisenkin nostotilanteen edellyttämällä tavalla. Tämä altistaa kuljettajan vaihteleville olosuhteille, joissa riskit liittyvät erityisesti rajattuihin työskentelyalueisiin, vaihteleviin näkyvyyssolosuhteisiin ja maaston epätasaisuuteen.

Lisäksi linkkunostureiden siirrettävyys ja toistuvat kasaus- ja purkutilanteet korostavat alustan kantavuuden arvioinnin, tukijalkojen oikean asettelun ja nosturin vakauden merkitystä. Näiden työvaiheiden turvallinen hallinta edellyttää kohdennettua osaamista. Erillinen, linkkunostureihin kohdistuva tutkinnon osa tukee näiden riskien hallintaa ja täydentää torninostureihin painottuvaa koulutusta.

2. Linkkunostureiden käyttömahdollisuudet rakennusallalla

Selkeästi määritellyn koulutuspolun puute on osaltaan rajoittanut itsensä kasaavien linkkunostureiden hyödyntämistä, vaikka niille on tunnistettavissa tarvetta erityisesti pienissä ja keskisuurissa kohteissa. Tällaisissa kohteissa ylhäältä ajettava torninosturi ei aina ole kustannus- tai työmaateknisesti tarkoituksenmukaisin ratkaisu.

Nykytilanteessa yli 25 tonnimetrin kuormamomentin omaavan linkkunosturin kuljettaminen edellyttää samaa pätevyyttä kuin suurten torninostureiden käyttö. Tätä voidaan pitää suhteellisuusperiaatteen kannalta ongelmallisena. Oikein mitoitettu, linkkunostureihin kohdistuva tutkinnon osa tukee teknologian hallittua ja turvallista käyttöönottoa.

3. Linkkunostureista sujuvuutta, turvallisuutta ja vihreää siirtymää rakennushankkeisiin

Kun koulutukselliset ja pätevyyselliset esteet poistuvat, linkkunosturit tarjoavat rakennustyömaille konkreettisia hyötyjä. Ne ovat helposti siirrettäviä ja soveltuvat erityisen hyvin pientalo- ja korjausrakentamiseen sekä muihin kohteisiin, joissa joustavuus ja nopea käyttöönotto ovat tärkeitä.

Linkkunosturit mahdollistavat suunnitelmalliset ja ennakoitavat nostot, jolloin tarve improvisoiduille tai tarkoitukseensa huonosti soveltuvilla laitteilla tehdyille nostoille vähenee. Tämä parantaa työn sujuvuutta, vähentää häiriöitä tuotannossa ja pienentää merkittävästi tapaturmariskiä. Mahdollisuus kouluttaa työmaahenkilöstöstä yksi tai useampi linkkunosturin kuljettaja lisää työryhmien toimintavarmuutta, nostaa tuottavuutta ja tukee rakennusalan työturvallisuuden kokonaiskehitystä.

Linkkunostureiden kokoluokassa olevat muut nostolaitteet ovat pääosin dieselkäyttöisiä, joiden korvaaminen sähkökäyttöisellä nosturilla edistää työmaan sähköistymistä, vihreää siirtymää ja Suomen valtion hiilineutraaliustavoitetta.

4. Vaikutukset torninosturinkuljettajien työnjakoon ja työllisyyteen

Rakennuskonepäälliköt ry katsoo, että Linkkunosturin kuljetus -tutkinnon osa tukee ja vahvistaa ammattitaitoisten torninosturinkuljettajien työllisyyttä selkeyttämällä nostokaluston työnjakoa ja kohdentamalla vaativat torninosturityöt oikeanlaiseen osaamiseen. Linkkunosturit eivät korvaa suuria ylhäältä ajettavia torninostureita, vaan täydentävät nostokalustoa tilanteissa, joissa torninosturin käyttö ei ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista.

Suuret ylhäältä ajettavat torninosturit säilyvät jatkossakin ammattitaitoisten torninosturinkuljettajien käsissä turvallisina ja tehokkaina keskeisinä työvälineinä vaativissa nostotöissä. Linkkunosturit ovat helposti siirrettäviä, ja niitä hyödynnettäisiin tehokkaasti ja turvallisesti sellaisissa nostoissa, joita torninosturilla tai muilla nostureilla ei aikataulu-, kustannus- tai työmaateknisistä syistä ehditä tai pystytäkään tekemään.

5. Selkeys viranomaisvalvontaan ja työmaille

Asetuksessa selkeästi määritelty maasta ajettavan torninosturin kuljetusoikeus ja siihen liittyvä kuormamomenttiraja tukevat sääntelyn ennakoitavuutta ja yhdenmukaista soveltamista. Kun

pätevyysvaatimukset ja tekniset rajat ovat yksiselitteisiä, työnantajien velvoitteet, kuljettajien vastuut ja viranomaisvalvonta kohdentuvat johdonmukaisesti.

Mobiilitorninosturit

Rakennuskonepäälliköt ry pitää perusteltuna, että niin sanotut mobiilitorninosturit luokitellaan sääntelyssä torninostureiksi.

Mobiilitorninosturi on toiminnallisesti torninosturi, joka on asennettu ajoneuvoalustalle. Sen liikkuvuus perustuu ajoneuvoalustaan, mutta varsinainen nosturityö vastaa torninosturityötä rakenteeltaan, toimintatavaltaan ja riskiprofiililtaan. Tämän vuoksi niiden luokittelu torninostureiksi tukee sääntelyn johdonmukaisuutta ja on perusteltua sekä teknisestä että työturvallisuuden näkökulmasta.

Mobiilitorninosturit ovat myös pääsääntöisesti valmistajien toimesta suunniteltu ja luokiteltu eurooppalaisen torninosturistandardin EN 14439 mukaisesti torninostureiksi, joten on luontevaa, että ne käsitellään myös kansallisessa lainsäädännössä torninostureina.

Yhteenveto

Rakennuskonepäälliköt ry katsoo, että:

1. Linkkunosturin kuljetus -tutkinnon osa on perusteltua ottaa käyttöön vaihtoehtoisena pätevyysreittinä.
2. Torninosturinkuljettajan ammattipätevyyden on johdonmukaista kattaa myös linkkunosturin kuljettaminen.
3. Mobiilitorninosturit on perusteltua luokitella torninostureiksi.

Liite: Rakennuskonepäälliköt ry:n ehdotus valtioneuvoston asetuksen (403/2008) 14 §:n muuttamiseksi

14 §

Nosturinkuljettajan pätevyys

Nosturinkuljettajalla on oltava ammattipätevyys seuraavien nosturien ohjaamiseen:

1. ajoneuvonosturi, jonka nostokyky on yli 5 tonnia;
2. kuormausnosturi, jonka kuormamomentti on yli 25 tonnimetriä ja joka on tarkoitettu pääasiassa muuhun käyttöön kuin ajoneuvon kuormaamiseen ja purkamiseen;
3. torninosturi, mukaan lukien ajoneuvoalustalle asennettu torninosturi (mobiilitorninosturi), jonka kuormamomentti on yli 25 tonnimetriä;

4. Maasta ohjattava torninosturi, jonka kuormamomentti on yli 25 tonnimetriä ja enintään 130 tonnimetriä.

Ammattipätevyysvaatimuksena on:

1. ajoneuvonosturinkuljettajan tehtävässä maarakennusalan ammattitutkinnon osa
Ajoneuvonosturinkuljettajan perusosaaminen;
2. kuormausnosturinkuljettajan tehtävässä maarakennusalan ammattitutkinnon osa
Kuormausnosturin käyttö asennustyössä;
3. torninosturinkuljettajan tehtävässä talonrakennusalan ammattitutkinnon osat
Varastonosturin kuljetus ja Torninosturin kuljetus talonrakennustyömaalla;
4. Maasta ohjattavan torninosturin kuljettajan tehtävässä talonrakennusalan ammattitutkinnon osa
Linkkunosturin kuljetus tai 3 kohdassa tarkoitettu torninosturinkuljettajan ammattipätevyys.

Mikäli näette tarpeelliseksi saada lisätietoa ja/tai keskustella lausunnostamme ja näkemyksestämme niin tulemme mieluusti esittelemään asiaa myös fyysisesti.

Kunnioittaen ja kiittäen mahdollisuudesta lausua asiassa,

Helsingissä 28.1.2026

Rakennuskonepäälliköt ry

Juha Helin

Puheenjohtaja

+358 400 606 121

juha.helin@peabindustri.fi

Helin Juha
Rakennuskonepäälliköt ry - Juha Helin, Puheenjohtaja,
Rakennuskonepäälliköt ry